

۱۷۲۸
۹۸۹,۳۰

مقدمه‌ای بر مکان

تالیف

نیم کرسول

ترجمه

دکتر حسین حاتمی نژاد

(عضو هیأت علمی دانشگاه تهران)

دکتر بهار حبیبیان

www.ketab.ir

شماره مسلسل ۱۰۱۱۰

شماره انتشار ۴۱۰۴

انتشارات دانشگاه تهران

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور
مشخصات نشر
مشخصات ظاهری
فروست
شابک
وضعیت فهرست‌نویسی
یادداشت
یادداشت
عنوان
موضوع
موضوع
شناسه افزوده
شناسه افزوده
شناسه افزوده
رده‌بندی کنگر
رده‌بندی دیویی
شماره کتابشناسی ملی

کرسول، تیم، ۱۹۶۵-م.
مقدمه‌ای بر مکان / تألیف تیم کرسول؛ ترجمه حسین حاتمی‌نژاد، بهار حبیبیان.
تهران: دانشگاه تهران، مؤسسه انتشارات، ۱۳۹۸.
ح، ۲۰۳ص: مصور، جدول، نمودار.
انتشارات دانشگاه تهران؛ شماره انتشار ۴۱۰۴.
978-964-03-7337-8 :
فیفا
عنوان اصلی: Place: An Introduction, 2015.
کتابنامه.
مکان: یک مقدمه کوتاه.
جغرافیای انسانی
ادراک جغرافیایی
حاتمی‌نژاد، حسین، ۱۳۳۵- مترجم
حبیبیان، بهار، ۱۳۵۹، مترجم
شگاه تهران، مؤسسه انتشارات
۱۳۹۸ GF۵۰
۳
۵۰۰۳۴۱

این کتاب مشمول قانون حمایت از حقوق رمان و مصنفان است. تکثیر کتاب به هر روش اعم از فتوکپی، ریسوگرافی، تهیه فایل‌های pdf، لوح فشرده، بازنویس در وبلاگ‌ها، سایت‌ها، مجله‌ها و کتاب، بدون اجازه کتبی ناشر مجاز نیست و موجب پیگرد قانونی می‌شود. و کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.
(این کتاب با کاغذ حمایتی چاپ شده است.)

عنوان: مقدمه‌ای بر مکان
تألیف: تیم کرسول
ترجمه: دکتر حسین حاتمی‌نژاد- دکتر بهار حبیبیان
ویرایش ادبی: فرشاد رضوان
نوبت چاپ: اول
تاریخ انتشار: ۱۳۹۸
شمارگان: ۲۰۰ نسخه
ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران
چاپ و صحافی: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

«مسئولیت صحت مطالب کتاب با مترجمان است»

بها: ۲۶۰۰۰۰ ریال

خیابان کارگر شمالی - خیابان شهید فرشی مقدم - مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران
پست الکترونیک: press@ut.ac.ir - تارنما: http://press.ut.ac.ir
پخش و فروش: تلفکس ۸۸۳۳۸۷۱۲

فهرست مطالب

ج	مقدمه.....
۱	فصل اول - مقدمه: تعریف مکان.....
۱۵	فضا و مکان.....
۱۷	مکان و چشم‌انداز.....
۱۸	مکان به‌عنوان یک راه شناخت.....
۱۹	سایر مباحث کتاب.....
۲۲	منابع.....
۲۵	فصل دوم - تبارشناسی مکان.....
۲۷	پیدایش مکان در تفکر غربی.....
۳۲	توصیف مکان‌ها در جغرافیای ناحیه‌ای.....
۳۵	مکان‌کاوی: جغرافیای انسان‌گرا.....
۴۱	مکان به‌عنوان خانه؟.....
۴۳	جغرافیای انسانی رادیکال و سیاست‌های مکان.....
۴۸	مکان به‌عنوان "بودن در جهان" در مقابل مکان به‌منزله "ساختر اجتماعی".....
۵۴	ترکیب‌بندی مکان.....
۵۷	نتیجه‌گیری: روایت‌های متنوع از مکان.....
۶۲	منابع.....
۶۵	فصل سوم - مکان در جهان متحرک.....
۶۵	مکان، فعالیت و فرآیند.....
۷۳	مکان، گشودگی و تغییر.....
۷۸	زوال مکان؟.....
۸۳	مکان، هویت و تحرک.....
۸۷	نتیجه‌گیری.....

۸۹	منابع
۹۱	فصل چهارم - مطالعه " مفهوم جهانی مکان "
۹۱	زمینه تاریخی
۹۳	هاروی در مکان
۱۰۱	مفهوم جهانی مکان
۱۱۴	فراتر از مفاهیم ارتجاعی و پیشرو مکان
۱۱۸	نتیجه‌گیری
۱۱۹	منابع
۱۲۱	فصل پنجم - کار با مکان، ساختن مکان‌ها
۱۲۲	خلق مکان در یک دنیای متحرک
۱۲۵	مکان و خاطره
۱۳۴	مکان و معماری
۱۴۰	یک مکان خوب برای زندگی
۱۴۶	نواحی و کشورها به‌عنوان مکان
۱۵۰	مکان دیجیتال
۱۵۷	مکان و هنر
۱۶۸	نتیجه‌گیری
۱۷۰	منابع
۱۷۳	فصل ششم - کار با مکان، نابجایی
۱۷۵	خارج از مکان بودن از نظر تمایلات جنسی
۱۸۲	بی‌خانمانی، مردم بدون مکان
۱۸۳	خانه و بی‌خانمانی
۱۹۱	پناهندگان
۱۹۶	حیوانات خارج از مکان
۲۰۰	نتیجه‌گیری
۲۰۲	منابع

بر آن آفرین کافرین آفرید مکان و زمان و زمین آفرید

(فردوسی، شاهنامه، پادشاهی اردشیر)

مقدمه

اگرچه دانشجویان رشته‌های مختلف در سال‌های اخیر کمتر به مطالعه و پژوهش در زمینه مفاهیم بنیادی تمایل نشان می‌دهند و مطالعات کاربردی سرلوحه کار فعالیت‌های پژوهشی شده، شناخت مفاهیم پایه و سیر تحول آنها در دوره‌های جدید و به‌ویژه کاربرد آنها در پژوهش، همچنان برگ برنده پژوهشگرانی است که به دنبال بنا کردن شالوده مطالعات خود بر مبنای دانسته‌های عمیق و دستیابی به نتایج کاربردی و ری هستند.

مکان یکی از مفاهیم پرکاربرد در رشته‌های مختلف دانشگاهی شامل علوم انسانی، علوم اجتماعی و هنر بوده و همواره در تربیت تفکر و کاربرد آن مباحث گسترده‌ای وجود داشته است که در گذار زمان دچار تحول شده و ریزه در دهه‌های اخیر این مفهوم به حوزه‌های جدیدی نظیر مکان‌های دیجیتال، مجازی و مکان‌های مرز و ... وارد شده است که همچنان در میان بسیاری از پژوهشگران ناشناخته هستند.

این کتاب نوشته جغرافیدان برجسته تیم کر، ول است که در ویرایش نخست آن در سال ۲۰۰۴ با عنوان «مکان، مقدمه‌ای کوتاه» به چاپ رسید. کر سوا استاد جغرافیای انسانی در دانشگاه ترینیتی ایالت کنیتیک ایالات متحده آمریکا است و با تمرکز بر موضوعات مکان و تحرک، نام وی در تألیف ۱۰ عنوان کتاب در این زمینه به‌صورت مستقل یا همکار با چش می‌خورد و در پارادایم تحرک‌ها^۱ به‌عنوان چهره پیشگامی شناخته می‌شود.

کرسول در این کتاب، سه دیدگاه اصلی شامل دیدگاه توصیفی، ساختارگرایی اجتماعی و پدیدارشناختی را در تاریخچه مفهوم مکان معرفی می‌کند. دیدگاه غالب وی در این کتاب پدیدارشناسی است و مثال‌های تجربی متعددی را از شیوه‌های خلق مکان بیان می‌کند. وی در سال ۲۰۱۵ ویرایش جدیدی از کتاب را با عنوان «مقدمه‌ای بر مکان» منتشر کرد که علاوه بر ویرایش محتوایی، مفاهیم جدیدی نظیر مکان دیجیتال، مکان و هنر، بی‌خانمانی، پناهندگان و مکان حیوانات در آن ارائه شد که در سایر آثار مرتبط به آن پرداخته نشده بود و از این جنبه کتاب به‌عنوان مرجعی برای شناخت مفاهیم متنوع مرتبط با مکان و قلمرو گسترده پژوهش‌های مکانی شناخته می‌شود. کرسول در ویرایش دوم کتاب در پی آن بوده است که علاوه بر معرفی مکان و تاریخچه آن به‌عنوان کانون بسیاری از پژوهش‌های رشته‌های مختلف و نیز پژوهش بین‌رشته‌ای، وضعیت مفهوم مکان در جهان پرتحرک را بررسی کند.

اگرچه پیش از این کتاب‌هایی نظیر «مکان و حس لامکانی» (ادوارد رلف، ۱۹۷۶) و «مسئله جا و مکان جغرافیایی» (رونالد جان جانستون، ۱۹۹۱) با محوریت مفهوم مکان به فارسی ترجمه شده‌اند، اما این کتاب با ارائه دیدگاه گسترده‌تری نسبت به مکان و توجه به مفاهیم جدیدتر در فرآیندهای جاری مکان‌سازی و زیستن در مکان امروز، تحلیل‌ها و تفاسیر جدیدتری ارائه می‌دهد که در سایر کتاب‌های این حوزه کمتر یافت می‌شود. توجه به کاربرد مکان در پژوهش، یکی از دیدگاه‌های این کتاب است، به‌ویژه آنکه به پژوهش بین‌رشته‌ای توجه ویژه‌ای شده و کرسول از بخشی‌نگری در پژوهش مکان به‌شدت پرهیز کرده است.

جایگاه ما، امیم مکان مناسب برای ساخت «جغرافیای ذهنی» تجویزی و مثال‌هایی از خارج از مکان بودن نظر بی‌خمانی و اشکال تخطی‌گرایانه دیگر نیز در این کتاب از چشم کرسول (که به‌نظر می‌رسد یکی از اهداف اصلی‌اش گشودن افق‌های جدیدی به روی مفهوم مکان بوده) دور نمانده است. در نتیجه وجه مشخصه دیگر کتاب رسیدن به تعریفی از مکان است که آن را شیوه‌ای از نگرستن به جهان می‌داند. ارتقای مفهوم مکان، از محدوده جغرافیایی مشخص به یک چشم‌انداز جامع، متصل به فعالیت، خاطره، معنا و اندیشه، در نهایت، چاره‌ی بی‌از نگرش به جهان را فراهم می‌آورد که نشان‌دهنده ماهیت پویای مکان، با وجود ثبات‌هایش در تعریف‌های اولیه آن است.

«... اینجا مسیرهایی وجود دارد که مثل یک دست گشوده شده به سوی یک شیوه جدید از بودن در جهان جهت گرفته‌اند؛ در شرایطی که بیگانگی‌های متعدد با جامعه مدرن حس تعلق ما را تهدید می‌کند، اهمیت "کان" برای خلاقیت در زندگی و هنر نمی‌تواند دستکم گرفته شود...».

در ترجمه این اثر تلاش شده است که علاوه بر وفاداری به متن اصلی و توجه به اصطلاحات تخصصی رایج به‌ویژه در جغرافیای انسانی، به‌منظور کمک به مطالعات تکمیلی پژوهشگران و دانشجویان، تا حد امکان معادل انگلیسی کلمات در پانویست صفحات درج شود.

ترجمه این کتاب از ویرایش نخست آن آغاز و پس از اتمام ترجمه اولیه با چاپ ویرایش دوم کتاب همزمان شد. ترجمه حاضر بازنگری و با متن کتاب جدید انطباق داده شده است. لازم است از زحمات خانم زهرا سالاری مقدم که در بخش‌هایی از فرآیند اولیه ترجمه این کتاب با ما همکاری کردند، تشکر و قدردانی کنیم. به‌منظور بهبود ترجمه این اثر و آثار مرتبط، مشتاقانه پذیرای نظریات و پیشنهادهای خوانندگان گرامی هستیم.